

รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียน
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนวัดกุสุมาคี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 6*

TEACHER DEVELOPMENT MODEL OF STUDENT SELF - MANAGEMENT
IN ACCORDANCE WITH THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY
OF WAT KU SAMAKKEE SCHOOL NAKHONRATCHASIMA PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE AREA 6

เกียรติศักดิ์ สุทธิ

Kiatissak Sutti

ฉลาด จันทรมบัติ

Chalard Chantarasombat

พา อักษรเสื่อ

Pha Agsonsua

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Northeastern University, Thailand

E-mail: veerasakph.d.10@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนวัดกุสุมาคีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 และประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนวัดกุสุมาคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผู้ให้ข้อมูลผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบสังเกต คู่มือการพัฒนาครู แบบทดสอบ แผนการเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง แบบสอบถามวัดความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงบรรยาย ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนวัดกุสุมาคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ประกอบด้วย 16 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ 2) การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจผู้ร่วมวิจัย 3) สร้างความตระหนักและความคิดริเริ่ม 4) การค้นหารูปแบบและทรัพยากรแรงจูงใจทีมงานวิจัย 5) การกำหนดจุดเน้น

* Received 25 April 2020; Revised 13 June 2020; Accepted 21 June 2020

ในการพัฒนาภายในทีม 6) การจัดทำคู่มือพัฒนาครู 7) การตรวจสอบและปรับปรุงคู่มือพัฒนาครู 8) การพัฒนาครูให้มีความสามารถ วิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักสูตรการเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง 9) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองและจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง 10) การประชุมร่างตัวชี้วัดความสำเร็จ 11) การประชุมเพื่อปรับปรุงตัวชี้วัดความสำเร็จ 12) การเก็บข้อมูลเส้นฐานผลการเรียนรู้ 13) การเชื่อมโยงและถ่ายทอดความรู้ 14) การประเมินความสำเร็จของการดำเนินงาน 15) การประเมินผลและสะท้อนผล 16) การสรุปผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายผล และผลการประเมินรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$)

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาครู, การจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง, ประถมศึกษา, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research has objectives to Develop a model of teacher development in student self - management in accordance with the sufficiency economy philosophy of Wat Ku Samakkee School. NakhonRatchasima Primary Educational Service Area Office, Area 6 And evaluation of the use of teacher development model in student self-management in accordance with the sufficiency economy philosophy of Wat Ku Samakkee School. NakhonRatchasima Primary Educational Service Area Office, Area 6 with Informants, School administrators, teachers, students, parents . with the total number of 120 persons. The research tools were as follows : Semi-structured Interviews, Observation, teacher development manual, test, self-reliant learning plan. Satisfaction Questionnaire . The statistics used in the research were percentage, mean, deviation, descriptive Statistics. The results of the study revealed that the teacher development model of student self-management in accordance with the sufficiency economy philosophy of Wat Ku Samakkee School. NakhonRatchasima Primary Educational Service Area Office, Area 6 consists of 16 steps as follows: 1) Best Practice Education 2) Meeting to clarify and understand the research participants 3) Create awareness and initiatives 4) Search for patterns and resources, motivation for the research team 5) Defining the focus on internal development 6) Creating a teacher development manual 7) Examination and improvement of the teacher development manual 8) Developing teachers to be able to analyze, synthesize autonomous learning curricula 9) Make a self-reliant learning management plan

and manage real-life learning 10) Drafting achievement indicators meeting 11) Meeting for improvement of success indicators 12) Data collection of learning outcomes 13) Linking and transferring knowledge 14) Assessing the success of Operate 15) Evaluation and reflection 16) Conclusion, exchange, learn and expand And the evaluation of the teacher development model in student self - management in accordance with the sufficiency economy philosophy of Wat Ku Samakkee School Source: NakhonRatchasima Primary Educational Service Area Office, Area 6, Overall, the highest level: ($\bar{X}$ = 4.56)

Keywords: Teacher Development Model, Self - Sufficient Learning Management, Primary, Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนัก และเห็นคุณค่าของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปรัชญาที่ยึดทางสายกลางบนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลกตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ จึงได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง มีความรู้ รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ตลอดจนเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุขในสังคม ตลอดจนเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและส่วนรวม จึงประกาศนโยบาย การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในปี 2558 – 2560 โดยกำหนดให้มีการจัดตั้งศูนย์ขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานทำหน้าที่กำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานกับภาคีความร่วมมือด้านการศึกษาให้มีการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และมุ่งสู่ความยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยบูรณาการสู่กิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน จะช่วยเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ให้นักเรียนอันจะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่พอเพียง เป็นคนที่มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยที่ทุกคนต้องมีความรู้ และคุณธรรมใช้ในการดำรงชีวิต ในการบริหารจัดการของโรงเรียนโดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดเป็นนโยบายหลักใน

การบริหารจัดการโรงเรียนพร้อมทั้งสร้างความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติตน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ครู และบุคลากรในสถานศึกษา โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง ย่อมทำให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำหลักคิด หลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมุ่งให้ทุกคนสามารถพึ่งพาตัวเองได้ รวมถึงการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น จนเกิดความยั่งยืน คำว่า พอเพียง คือ การดำเนินชีวิตแบบทางสายกลาง โดยตั้งอยู่บนหลักสำคัญสามประการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ไปประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนเองอย่างเพียงพอได้ ตลอดจนการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสอดแทรก หรือบูรณาการกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน หรือการจัดโครงการหรือกิจกรรมในโรงเรียน ควรมีการสอบถามผู้เรียน ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชนเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจที่ดี อันจะนำไปสู่การสัมพันธ์อันดีในการร่วมจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียน และชุมชนที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และชุมชนมากที่สุด (สุดาวรรณ เครือพานิช, 2551)

จากการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาการศึกษาคือการสร้างนักเรียนให้ได้มาตรฐานการศึกษาและสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาภายใต้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จุดประสงค์ของการจัดการศึกษาแห่งชาติคือการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เต็มความสามารถและเป็นคนดีเพื่อที่จะได้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข การดำเนินการตามหลักการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายต้องมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและหลักการปฏิรูปที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีหลักการดังต่อไปนี้ 1) การตัดสินใจบนพื้นฐานของโรงเรียน โรงเรียนดำเนินการแบ่งตามความเป็นอิสระและผลประโยชน์ของผู้เรียน 2) การทำงานร่วมกัน มีจุดมุ่งหมายให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ควรแสดงความคิดเห็นหรือแบ่งปันการกำกับดูแลการบริหารโรงเรียน 3) การกระจายอำนาจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการกระจายอำนาจด้านการบริหารจัดการงบประมาณด้านวิชาการและด้านการบริหารจัดการทั่วไปโดยความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน 4) ความรับผิดชอบ มีจุดหมายและภาระงาน ที่รับมอบหมายชัดเจนต้องติดตามความสำเร็จของผลลัพธ์เพื่อรักษาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

จากแนวคิดและประสบการณ์ในการจัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 6 มีเงื่อนไขและบริบทของการจัดการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาครูที่ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากอุปสรรคทางด้านโรงเรียนซึ่งจะยึดติดกับประเพณี ปรัชญาและค่านิยมขององค์กร คุณภาพของนโยบายและระเบียบวิธีปฏิบัติงาน คุณภาพของครู โครงสร้างของโรงเรียน การขาดบรรยากาศ

สนับสนุน การขาดระบบการให้รางวัลในการมีส่วนร่วม นอกจากอุปสรรคของโรงเรียนแล้ว อุปสรรคบางอย่างอาจเกิดขึ้นจากตัวผู้บริหารเองที่ขัดขวางการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม เช่น ความไม่เข้าใจ การขาดความมั่นคงหรือความกลัวที่สูญเสียอำนาจการบริหารไป เป็นต้น ส่วนอุปสรรคทางด้านผู้ใต้บังคับบัญชานั้น อาจเกิดขึ้นจากการขาดความสามารถ ขาดความ ต้องการ การไม่รับรู้ที่ถูกคาดหวังให้มีส่วนร่วมและความกลัว นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคทางด้าน สถานการณ์ที่ขึ้นอยู่กับข้อจำกัดด้านเวลา งานและอิทธิพลทางด้านสภาพแวดล้อม (กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล, 2560) ปัญหาเหล่านี้จึงมีความจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาครู ในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนตามหลักการแบบพึ่งพาตนเองจะเป็นไปได้สำหรับการพัฒนา แบบมีส่วนร่วม หากมีการค้นพบแนวทางและนวัตกรรมจะเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาของ โรงเรียน ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา จึงได้ประชุมวางแผนร่วมกันกับบุคลากรโรงเรียนวัดกุสุมาลย์ เพื่อการพัฒนาครูใน การจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งหวัง ในการดำเนินการพัฒนาให้ครูเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักการวิเคราะห์ปัญหา บนพื้นฐานของความรู้และคุณธรรม ปลูกฝังคุณธรรมให้กับผู้เรียน สอดแทรกกิจกรรมการ เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในวิถีคิดและวิชาการต่าง ๆ จัดกิจกรรม กลุ่มให้นักเรียนได้ร่วมคิด ร่วมทำ รู้จักแบ่งหน้าที่ตามความสามารถของเด็ก กิจกรรมทั้งหมดเน้น การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยสถานศึกษาให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง สอดแทรกเข้าไปในกระบวนการเรียนรู้ สอนให้เด็กพึ่งตนเองได้ก่อน จนสามารถเป็นที่พึ่งของคนอื่นในสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนวัดกุสุมาลย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 6
2. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของ นักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนวัดกุสุมาลย์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 6

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ด้วยวิธีการ วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) มีขั้นตอนดังนี้

ขอบเขตของเนื้อหา เน้นเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) และการพึ่งตนเองของนักเรียน (Self – Reliance) ใน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการศึกษา ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล โรงเรียนวัดกุสุมาคคี ใช้เป็นพื้นที่ศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่
1) กลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Research Participants) ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครู จำนวน 5 คน 2) กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยนักเรียน จำนวน 98 คน ครู 9 คน ผู้แทนผู้ปกครอง 13 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง คู่มือการพัฒนาครู แบบทดสอบ แผนการเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง แบบสอบถามวัดความพึงพอใจ ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้และการสอนร่วมสมัย ประกอบด้วย 1) ทฤษฎีกระบวนการทางสมอง 2) ทฤษฎีปัญหา 3) ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง 4) ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างชิ้นงาน 5) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือและหลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student - Centered Instruction) แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) โดยการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) มีหลักการ 4 อย่าง คือ 1) การเรียนรู้เรื่องใด ๆ ก็ตามย่อมมีความสัมพันธ์กับบริบทของเรื่องนั้น ๆ การเรียนรู้โดยคำนึงถึงบริบทแวดล้อมเป็นการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับความเป็นจริงจึงจะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2) สภาพการณ์จริง ปัญหาจริงเป็นโลกแห่งความเป็นจริงซึ่งทุกคนต้องเผชิญ ดังนั้น การให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสภาพการณ์จริง ปัญหาจริง จึงเป็นโอกาสที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความเป็นจริง 3) การเรียนรู้ความเป็นจริง ของจริงเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายเพราะสามารถนำไปใช้ได้ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน จึงเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้อยากเรียนรู้ 4) การให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา และแก้ปัญหาจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตจำนวนมาก (ทิศนา ขัมมณี, 2553) และแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการปฏิบัติ มี 5 ขั้นตอน คือ 1) การตั้งโจทย์ประเด็นที่ทำทนายและมีโอกาสเกิดการเรียน 2) การวางแผนแบบมีส่วนร่วม 3) การปฏิบัติตามแผนให้เป็นจริง มีการปรับปรุงและพัฒนา 4) การสรุปสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และ 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชุมชนนักปฏิบัติ (ฉลาด จันทสมบัติ, 2551) นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์สร้างเป็นเครื่องมือการวิจัย ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และแบบประเมิน มีอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .364 ถึง .729 ระดับความมัน .896 แบบทดสอบความรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง อำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .378 และ .842 กับระดับความเชื่อมั่นที่ .892

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนวัดกุสุมาคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยมีขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) มีกิจกรรมดำเนินการคือกิจกรรมที่ 1 การศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ผู้วิจัยและครูผู้ร่วมวิจัย จำนวน 5 คน กลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยเลือกจากโรงเรียนที่มีการปฏิบัติ

เป็นเลิศแต่ละด้านดังนี้ โรงเรียนบ้านขามป้อม ศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนบ้านปอดศึกษาด้านการพัฒนาครูและโรงเรียนบ้านหนองขามนาดีศึกษาด้านศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการพึ่งตนเอง ผู้ให้ข้อมูล โรงเรียนละ 2 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานแต่ละด้าน ใช้ระยะเวลาดูงาน 2 วัน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ตอนที่ 2 การวางแผนกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม กิจกรรมที่ 2 การเตรียมการ/การประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจผู้ร่วมวิจัย การประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ กิจกรรมที่ 3 สร้างความตระหนักและความคิดริเริ่ม จัดการประชุมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเบื้องต้นในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียน สร้างเครื่องมือคู่มือการดำเนินงานรูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้วิจัยและครูผู้ร่วมวิจัย ระยะเวลา 2 วัน ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดกุสุมาลย์

ตอนที่ 3 การค้นหาแนวทางและทรัพยากร มีกิจกรรมดำเนินการคือกิจกรรมที่ 4 การค้นหารูปแบบและทรัพยากรแรงจูงใจทีมงานวิจัย กิจกรรมที่ 5 การกำหนดจุดเน้นในการพัฒนภายในทีม ใช้คู่มือการวิเคราะห์สภาพอดีตปัจจุบันและอนาคต โดยผู้วิจัยและครูผู้ร่วมวิจัย ระยะเวลา 2 วัน ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดกุสุมาลย์ ใช้แบบบันทึกผลก่อนการปฏิบัติ เก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 4 การสร้างแนวทางการแก้ปัญหา มีกิจกรรมดำเนินการคือกิจกรรมที่ 6 การจัดทำคู่มือพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการพัฒนานักเรียนแบบพึ่งตนเอง และกิจกรรมที่ 7 การตรวจสอบรูปแบบและปรับปรุงคู่มือพัฒนาครู เครื่องมือที่ใช้แบบบันทึกผลก่อนการปฏิบัติ (Before Action Review: BAR) และแบบบันทึกระหว่างการปฏิบัติ (During Action Review: DAR) โดยผู้วิจัยครูผู้ร่วมวิจัย นักเรียน และผู้ปกครอง ระยะเวลา 2 วัน สถานที่ห้องประชุมโรงเรียนวัดกุสุมาลย์

ตอนที่ 5 การปฏิบัติการแก้ปัญหา มีกิจกรรมดำเนินการคือกิจกรรมที่ 8 การพัฒนาครูให้มีความสามารถวิเคราะห์สังเคราะห์หลักสูตรแบบพึ่งตนเอง กิจกรรมที่ 9 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองและจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง กิจกรรมที่ 10 การประชุมร่างตัวชี้วัดความสำเร็จ กิจกรรมที่ 11 การประชุมเพื่อปรับปรุงตัวชี้วัดความสำเร็จ กิจกรรมที่ 12 การเก็บข้อมูลเส้นฐานผลการเรียนรู้ ใช้เครื่องมือ แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกระหว่างการปฏิบัติ (During Action Review: DAR) โดยผู้วิจัยครูผู้ร่วมวิจัย นักเรียน และผู้ปกครอง ระยะเวลา 2 วัน สถานที่ห้องประชุมโรงเรียนวัดกุสุมาลย์

ตอนที่ 6 การเชื่อมโยงและถ่ายโอนความรู้ทักษะเจตคติ มีกิจกรรมดำเนินการคือกิจกรรมที่ 13 การเชื่อมโยงและถ่ายโอนความรู้ กิจกรรมที่ 14 การประเมินความสำเร็จของการดำเนินงาน กิจกรรมที่ 15 การประเมินผลและสะท้อนผล กิจกรรมที่ 16 การสรุปผล

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายผล ใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์, แบบบันทึกผลหลังการปฏิบัติ (After Action Review: AAR) โดยผู้วิจัยครูผู้ร่วมวิจัย นักเรียน และผู้ปกครอง ระยะเวลา 2 วัน สถานที่ห้องประชุมโรงเรียนวัดกุสุมาลย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำไปวิเคราะห์สรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ และจัดแยกเป็นหมวดหมู่ ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย จัดเก็บผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ของโรงเรียนจะทำการพรรณนาวิเคราะห์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกคือ แบบบันทึกผลก่อนการปฏิบัติ (Before Action Review: BAR) แบบบันทึกการปฏิบัติระหว่างการดำเนินงาน (During Action Review: DAR) และแบบบันทึกผลหลังการปฏิบัติ (After Action Review: AAR) วิเคราะห์สรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ และจัดแยกเป็นหมวดหมู่ ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย จัดเก็บผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกแต่ละกลุ่มไว้ในตารางบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานจะทำการพรรณนาวิเคราะห์

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนวัดกุสุมาลย์ ที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แบบประเมินตัวชี้วัดความสำเร็จที่มีลักษณะเป็นแบบเกณฑ์การให้คะแนน

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนวัดกุสุมาลย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า สภาพปัจจุบันโรงเรียนวัดกุสุมาลย์ ได้พัฒนาครูผู้สอนเป็นไปตามนโยบายของสำนักงาน คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้กำหนดกิจกรรมการพัฒนาครูโดยมีเป้าหมายที่คุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามความคาดหวังของหลักสูตร นักเรียน ครู ผู้บริหารไม่ได้สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นและความต้องการของโรงเรียน ปัญหาของครูไม่ได้วิเคราะห์ สังเคราะห์หลักสูตร ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ขาดการบูรณาการ ไม่ใช้สื่อการเรียนการสอน ครูไม่มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เน้นเนื้อหาตามตำรา ขาดการเชื่อมโยงกับชีวิตจริงไม่ให้ความสำคัญกับกระบวนการอบรมบ่มเพาะนิสัยการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนมีความต้องการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการพึ่งตนเองในด้านการศึกษา สังคม และด้านเศรษฐกิจ การค้นพบกระบวนการพัฒนาครู

ประกอบด้วย 16 ขั้นตอนดังนี้ 1) การศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) 2) การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจผู้ร่วมวิจัย 3) สร้างความตระหนักและความคิดริเริ่ม 4) การค้นหารูปแบบและทรัพยากรแรงจูงใจทีมงานวิจัย 5) การกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาภายในทีม 6) การจัดทำคู่มือพัฒนาครู 7) การตรวจสอบและปรับปรุงคู่มือพัฒนาครู 8) การพัฒนาครูให้มีความสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักสูตรการเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง 9) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองและจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง 10) การประชุมร่างตัวชี้วัดความสำเร็จ 11) การประชุมเพื่อปรับปรุงตัวชี้วัดความสำเร็จ 12) การเก็บข้อมูลพื้นฐานผลการเรียนรู้ 13) การเชื่อมโยงและถ่ายโอนความรู้ 14) การประเมินความสำเร็จของการดำเนินงาน 15) การประเมินผลและสะท้อนผล 16) การสรุปผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายผล ส่งผลต่อคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูแบบพึ่งตนเองของนักเรียนในโรงเรียนโดยครูตระหนักเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์รับผิดชอบช่วยเหลือสังคม สรุปจากผู้เข้าร่วมวิจัย (Participants) ดังนี้ 1) ครูสามารถบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่มี มาใช้ในการสร้างสรรค์และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้สามารถพึ่งตนเองได้ 2) ครูจัดการเรียนการสอนให้เด็กมีทักษะกระบวนการคิดแบบพึ่งตนเอง โดยสามารถคิดวิเคราะห์ด้านทักษะ และมีความคิดสร้างสรรค์ในการพึ่งตนเองโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น 3) ครูต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ เน้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ โดยการส่งเสริมการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองเป็นสำคัญ เพื่อให้เด็กตกผลึกทางความคิดได้ด้วยตัวเอง และมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน 4) ครูสามารถใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการศึกษาได้หลากหลาย และสามารถชี้ให้เด็กเห็นถึงข้อดีข้อเสีย และการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างเหมาะสม 5) ครูส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองตามวัยและให้เด็กพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของเด็ก และเน้นให้เด็กเปลี่ยนจากเป็นผู้รับ กลายเป็นผู้พัฒนาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ 6) ครูมีการส่งเสริม พัฒนา และประเมินผลการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองในโรงเรียนร่วมกับบุคลากร ผู้บริหาร และชุมชน และส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียน ดังนี้ 1) การพึ่งตนเองในด้านการศึกษา นักเรียนใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น เมื่อมีปัญหาด้านการเรียนสามารถแก้ไขปัญหาได้โดยวิธีที่ถูกต้อง และสุจริต ไม่ลอกผลงานของผู้อื่น หรือเอาผลงานของผู้อื่นมาส่งครูเพื่อเอาคะแนน 2) การพึ่งตนเองในด้านสังคม นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ไม่สร้างปัญหา หรือเป็นภาระให้แก่กลุ่ม สร้างบรรยากาศในการทำงานของกลุ่มให้เป็นไปอย่างราบรื่น ช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยเหตุผลและเต็มใจ ไม่คิดถึงความได้เปรียบเสียเปรียบ ในระหว่างเพื่อนสมาชิกด้วยกัน 3) การพึ่งตนเองในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ นักเรียนรู้จักใช้เงินอย่างมีคุณค่า รู้จักลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ในทางสุจริตสำหรับใช้จ่ายส่วนตัว เพื่อแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ ผู้ปกครอง โดยไม่กระหนกระเทือนต่อการศึกษาเล่าเรียน เช่น การผลิตเครื่องใช้เครื่องอุปโภคบริโภคอย่างคุ้มค่า เลือกซื้ออาหารให้เหมาะสมไม่เหลือทิ้ง วางแผนการใช้เงิน และการเก็บออมอย่างมีสัดส่วน

2. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนวัดกุสุมาคีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยรูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนวัดกุสุมาคีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 พบว่า รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียน ประกอบด้วย 16 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) 2) การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจผู้ร่วมวิจัย 3) สร้างความตระหนักและความคิดริเริ่ม 4) การค้นหารูปแบบและทรัพยากรแรงจูงใจทีมงานวิจัย 5) การกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาภายในทีม 6) การจัดทำคู่มือพัฒนาครู 7) การตรวจสอบและปรับปรุงคู่มือพัฒนาครู 8) การพัฒนาครูให้มีความสามารถ วิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักสูตรการเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง 9) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองและจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง 10) การประชุมร่างตัวชี้วัดความสำเร็จ 11) การประชุมเพื่อปรับปรุงตัวชี้วัดความสำเร็จ 12) การเก็บข้อมูลเส้นฐานผลการเรียนรู้ 13) การเชื่อมโยงและถ่ายโอนความรู้ 14) การประเมินความสำเร็จของการดำเนินงาน 15) การประเมินผลและสะท้อนผล 16) การสรุปผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายผล ทั้งนี้เนื่องมาจาก รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ ตามหลักการและแนวคิดการออกแบบการเรียนการสอนร่วมกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาจักรีบรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 และแนวคิดของนรินทร์ สังข์รักษา และคณะ การพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบ คือ หลักการวัตถุประสงค์ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การบริหารการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมและการสร้างเครือข่าย (นรินทร์ สังข์รักษา และคณะ, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด กล่าวถึง ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบว่ามี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรก ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อน เป็นรูปแบบตามสมมติฐาน โดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิด รูปแบบ และผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สภาพ สถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้อาจสามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ ขั้นตอนที่สอง การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ คือ การนำรูปแบบที่ได้ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อทดสอบดูว่า มีความ

เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ตามที่มุ่งหวังไว้หรือไม่ ผู้วิจัยสามารถปรับปรุงรูปแบบใหม่โดย ตัดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่มีความสำคัญน้อยมาก จะทำให้รูปแบบมีความเหมาะสมมากขึ้น (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) สอดคล้องกับแนวคิดของ สมาน อัสวภูมิ ได้เสนอแนวคิดและ รูปแบบในการพัฒนารูปแบบไว้ ได้แก่ 1) การศึกษารูปแบบ หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์ เกี่ยวกับหลักการ และข้อมูลพื้นฐานประกอบการสร้างรูปแบบ ซึ่งอาจจะดำเนินการได้โดยวิธี สำนวจความคิดเห็น หรือการศึกษาภาคสนาม 2) การนำเสนอรูปแบบ ผู้วิจัยต้องออกแบบและ นำเสนอรูปแบบใหม่เพื่อให้ได้รูปแบบที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ ในขั้นนี้ยังไม่ต้องทดลองใช้รูปแบบ เพียงแต่จัดโอกาสนำเสนอเพื่อพิจารณาของผู้เกี่ยวข้อง เช่น การนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อ พิจารณาและประเมินรูปแบบของแบบสอบถาม หรือการประชุมสัมมนาการนำรูปแบบให้ผู้ ปฏิบัติประเมินความเป็นไปได้ ตลอดจนการให้ความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะ และ 3) การพัฒนารูปแบบ หมายถึง การวิจัยที่ผู้วิจัยต้องการดำเนินการทั้ง 3 ส่วน คือ การศึกษารูปแบบการออกแบบรูปแบบใหม่ การนำรูปแบบใหม่ไปใช้ในสถานการณ์จริง ส่วนจะมีการใช้ก็ ครอบคลุมอยู่กับโครงการวิจัย และการทำรายงานผลการทดลองใช้ (สมาน อัสวภูมิ, 2549)

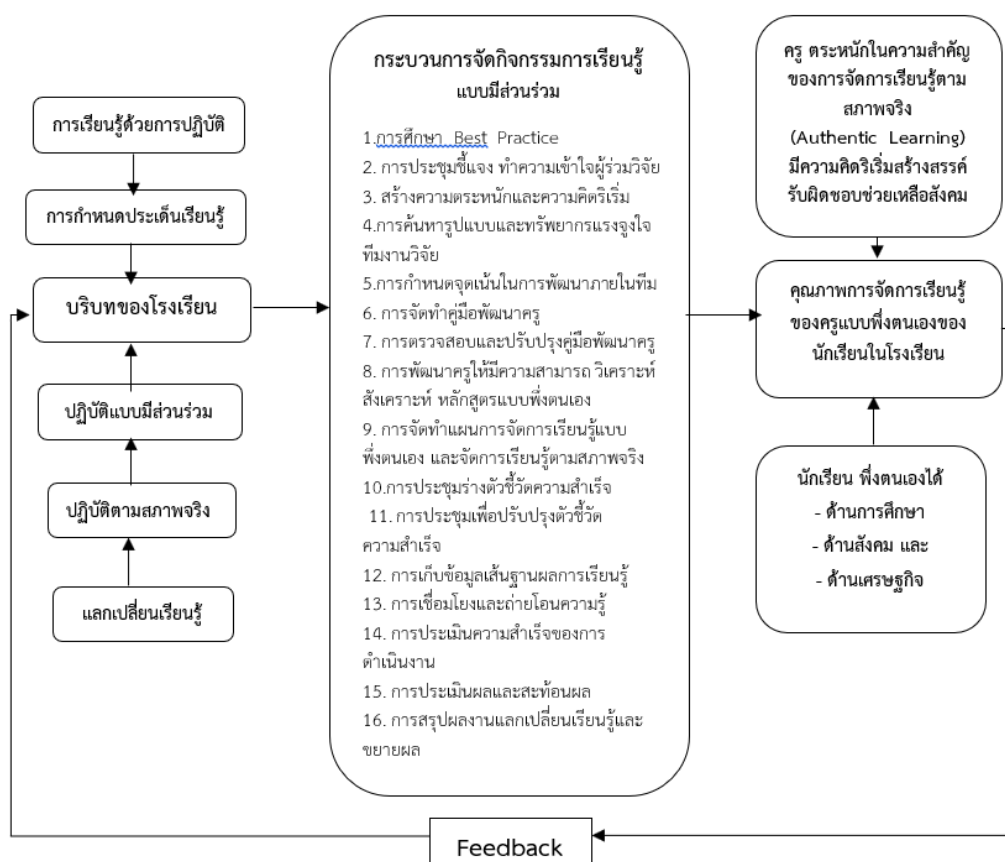
ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนวัดกุสุมาลคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก จากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน ได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน มีระบบการวางแผนความร่วมมือ ครู เตรียมการอย่างรอบคอบในการทำงานผ่านการมีส่วนร่วม ทำให้ถูกนำมาใช้เพื่อประเมิน ประสิทธิภาพเป็นระยะ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วย ตนเอง ครูจะมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อการปรับเปลี่ยนแนวคิดของผู้เรียนช่วยให้ ผู้เรียนหาคำตอบด้วยตนเอง และการจัดการเรียนรู้ลักษณะเช่นนี้จะต้องมาจากการปฏิบัติจริง ในบริบทจริง ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนเรียนรู้อย่างตื่นตัว (Active) จัดกระทำข้อมูลหรือ ประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยมีการศึกษาสำรวจรายรับ - รายจ่าย การจัดทำบัญชีรับ - จ่าย ตนเองและครอบครัว เรียนรู้โครงการอาชีพเพื่อลดรายจ่าย - เพิ่มรายได้เรียนรู้การจัดการ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อเพิ่มมูลค่า โครงการปลูกพืชผักในรั้วเรือน โครงการนุ้ยหมักชีวภาพ เพื่อให้เกิดการพึ่งตนเองในด้านการศึกษา สังคม และเศรษฐกิจ การรู้จักตนเองการรู้จัก ทรัพยากรการเพิ่มมูลค่าทรัพยากรโดยประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) สอดคล้องกับ Ramasut ได้ตั้งข้อสังเกตว่าการดำเนินการแบบมีส่วนร่วมมี ส่วนร่วม 9 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) การเตรียมชุมชน 2) ผู้ร่วมวิจัยการฝึกอบรม 3) การจัดทำ โครงการวิจัย 4) การรวบรวมข้อมูล 5) การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล 6) อภิปรายการ ค้นพบกับชุมชน 7) การวางแผนชุมชน 8) การดำเนินการตามแผนและ 9) การติดตามและ ประเมินผล (Ramasut, T., 1997) สอดคล้องกับฉลาด จันทรสุมบัติ เสนอแนะในทำนอง เดียวกันดังนี้ 1) การเตรียมชุมชน 2) แรงจูงใจในการสร้างการรับรู้การทำงานและกำหนด

วิสัยทัศน์ร่วมกัน 3) การวางแผนศักยภาพของทีมงาน 4) การดำเนินการตามแผนและการพัฒนา (ฉลาด จันทรมบัติ, 2551) และสอดคล้องกับ Homsin, N. ได้บันทึกวิธีการดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วมซึ่งประกอบด้วยเจ็ดขั้นตอนดังนี้ 1) ปัญหาและความต้องการ 2) แรงจูงใจและความตระหนัก 3) การวางแผนและการพัฒนานวัตกรรม 4) การสร้างมาตรการแห่งความสำเร็จ 5) การดำเนินการตามแผน 6) การประเมินผลและ 7) การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ (Homsin, N., 2014)

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยค้นพบรูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนวัดกุสุมาคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนวัดกุสุมาคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

จากภาพที่ 1 ผู้วิจัยค้นพบรูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนวัดกุสุมาลย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ประกอบด้วย 16 ขั้นตอน ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูแบบพึ่งตนเองของนักเรียนในโรงเรียนโดยครูตระหนักในสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์รับผิดชอบช่วยเหลือสังคม และนักเรียน พึ่งตนเองได้ ทางด้านการศึกษา ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนวัดกุสุมาลย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า สภาพปัจจุบันโรงเรียนวัดกุสุมาลย์ ได้พัฒนาครูผู้สอนเป็นไปตามนโยบายของสำนักงาน คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้กำหนดกิจกรรมการพัฒนาครูโดยมีเป้าหมายที่คุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามความคาดหวังของหลักสูตร นักเรียน ครู ผู้บริหารไม่ได้สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นและความต้องการของโรงเรียน ปัญหาของครูไม่ได้วิเคราะห์ สังเคราะห์หลักสูตร ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ขาดการบูรณาการ ไม่ใช้สื่อการเรียนการสอน ครูไม่มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เน้นเนื้อหาตามตำรา ขาดการเชื่อมโยงกับชีวิตจริงไม่ให้ความสำคัญกับกระบวนการอบรมบ่มเพาะนิสัยการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนมีความต้องการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการพึ่งตนเองในด้าน การศึกษา สังคม และด้านเศรษฐกิจ การค้นพบกระบวนการพัฒนาครู ประกอบด้วย 16 ขั้นตอนดังนี้ 1) การศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) 2) การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจผู้ร่วมวิจัย 3) สร้างความตระหนักและความคิดริเริ่ม 4) การค้นหารูปแบบและทรัพยากรแรงจูงใจทีมงานวิจัย 5) การกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาภายในทีม 6) การจัดทำคู่มือพัฒนาครู 7) การตรวจสอบและปรับปรุงคู่มือพัฒนาครู 8) การพัฒนาครูให้มีความสามารถ วิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักสูตรการเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง 9) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเองและจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง 10) การประชุมร่างตัวชี้วัดความสำเร็จ 11) การประชุมเพื่อปรับปรุงตัวชี้วัดความสำเร็จ 12) การเก็บข้อมูลเส้นฐานผลการเรียนรู้ 13) การเชื่อมโยงและถ่ายโอนความรู้ 14) การประเมินความสำเร็จของการดำเนินงาน 15) การประเมินผลและสะท้อนผล 16) การสรุปผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายผล ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ 1) หากต้องการใช้รูปแบบให้มีประสิทธิภาพต้องใช้คู่มือการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบ

พึ่งตนเองของนักเรียน ในการดำเนินงานเพราะมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งและเป็นแนวทางในการพัฒนาให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ทักษะในการปฏิบัติ และเกิดจิตสำนึกในการปฏิบัติในทางที่ดี 2) ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการดำเนินการพัฒนานักเรียนอย่างเต็มความสามารถของนักเรียน ควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียนในการนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนตนและส่วนรวมได้ เพราะครูเป็นบุคคลที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนได้มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล. (2560). รายงานประเมินตนเองของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 6 ปีการศึกษา 2560. นครราชสีมา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 6.
- ฉลาด จันทรมนต์. (2551). การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชน. มหาสารคาม: อภิชาตการพิมพ์.
- ทิตินา แคมมณี. (2553). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรินทร์ สังข์รักษา และคณะ. (2551). ผลดีของการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในกระบวนการ เรียนรู้และการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน: ศึกษากรณีจังหวัดราชบุรี. ใน การวิจัยขยายผลสู่ชุมชน. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- สมาน อัสวภูมิ. (2549). การบริหารและการจัดการศึกษาของพื้นที่การศึกษาประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการจัดการเรียนเป้าหมายโลก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. วารสารวิชาการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 22(4), 2-3.
- สุดาวรรณ เครือพานิช. (2551). การเรียนในวัยเด็กสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิชาการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 8(5), 56-57.
- Homsin, N. (2014). Using Knowledge Management for Developing primary School Students' Public Mind in Thailand. International Journal of Education and Research, 2(10), 551-566.
- Ramasut, T. (1997). Participatory Operational Research. Bangkok: P.A. Livings Printing.